

Noardlike Fryske Wâlden

Kuipersweg 5
9285 SN Buitenpost

t (0511) 745 200

e info@noardlikefryskewalden.nl

i www.noardlikefryskewalden.nl

Provinciale Staten van Fryslân
T.a.v. afdeling Omgevingszaken
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Contactpersoon : Wout van Vulpen
Onderwerp : Zienswijze op ontwerp Omgevingsverordening Fryslân 2022
Kenmerk : B037-WvV- Zienswijze op ontwerp Omgevingsverordening Fryslân 2022
Datum : 29 maart 2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u vanuit vereniging Noardlike Fryske Wâlden een zienswijze op de Ontwerp Omgevingsverordening Fryslân 2022.

In lijn met de reactie van het Kollektivenberied Fryslân (KBF) is het bestuur van vereniging Noardlike Fryske Wâlden teleurgesteld dat u de collectieven niet rechtstreeks betrokken heeft bij de ontwikkeling van de omgevingsverordening.

Vereniging Noardlike Fryske Wâlden (NFW) heeft in verschillende bijeenkomsten waarin de omgevingsvisie van provincie Fryslân met gebiedspartners is besproken haar inbreng geleverd en vanuit provinciezijde is altijd benadrukt dat dit werd gewaardeerd om als gebiedspartners gezamenlijk op te trekken.

Van daaruit had het bestuur van NFW verwacht, als vaste partner van provincie Fryslân, ook betrokken te zullen worden bij het opstellen van de omgevingsverordening. Met name om vanuit gezamenlijke waarden als vertrouwen en draagvlak tot een gedragen aanpak te kunnen komen. En juist regelgeving is heel belangrijk om met gebiedspartners van te voren te bespreken voor de werkbaarheid in de praktijk.

De zienswijze van NFW betreft de onderstaande artikelen;

artikel 5.31 'Maatwerkregel specifieke zorgplicht'.

1. Met dit artikel wil de provincie een betere bescherming van weidevogels in Fryslân afdwingen.

Net als de provincie maken wij ons grote zorgen over de krimp van de weidevogelpopulaties. NFW waarderen de ambitie die de provincie heeft in de bescherming van weidevogels en haar enorme (financiële) inzet daarop. Middels het stelsel van Agrarisch Natuur & Landschapsbeheer (ANLb) maken de collectieven afspraken met boeren over het treffen van beheermaatregelen en met behulp van inrichtingssubsidies werken wij samen aan het verbeteren van de biotoop voor weidevogels en steken wij binnen NFW werkgebied onze nek uit om verloren gegane weidevogelgebieden opnieuw leven in te blazen! Maar ook

Noardlike Fryske Wâlden

Kuipersweg 5
9285 SN Buitenpost

t (0511) 745 200

e info@noardlikefryskewalden.nl

i www.noardlikefryskewalden.nl

buiten de regelingen om, plegen de meeste boeren, ANLb-deelnemer of niet, inspanningen om de weidevogels te beschermen. Vanuit hun intrinsieke motivatie steken zij hun tijd in de weidevogelbescherming, worden onkosten gemaakt of nemen zij voor lief dat er op delen van hun grasland flinke inkomstenderving optreedt. Het is voor een ieder die zich hiervoor inzet dan ook zeer frustrerend om daarna te zien dat nesten alsnog door predatoren worden leeggehaald of dat roofvogels de weidevogelkuikens één voor één komen ophalen.

Al jarenlang geven nazorgers en boeren, de mensen die het meest direct betrokken zijn bij de uitvoering van het weidevogelbeheer, aan dat de balans tussen weidevogels en predatoren verstoord is geraakt. Deze signalen zijn door wetenschappers en de politiek stelselmatig ontkent en werden de pijlen gericht op de landbouw waar de weidevogelbiotoop op orde gebracht moest worden.

Onder andere door middel van het ANLb zijn de boeren voluit in staat om ideale weidevogelbiotopen te creëren: robuuste gebieden met veel plasdras en veel kruiden. Het broedsucces van weidevogels is hier beter dan in de gebieden zonder agrarisch natuurbeheer, maar nog steeds te laag om de Friese weidevogelpopulatie in stand te houden. De voornaamste oorzaak is predatie van eieren en kuikens. Ook wetenschappers van bijvoorbeeld de RuG zijn inmiddels overtuigd geraakt dat de omvang van predatie de laatste jaren is toegenomen en dat dit een doorslaggevende factor is in de tegenvallende resultaten van het broedsucces.

2020 is de boeken ingegaan als het slechtste weidevogeljaar ooit. Nog nooit werden zoveel nesten en kuikens van weidevogels gepredeerd. Boeren en nazorgers kregen het gevoel dat al hun inspanningen verloren tijd is geweest. Diverse organisaties waaronder het KBF hebben, voor de zoveelste keer, brandbrieven gestuurd en bestuurlijk aangedrongen op het maken van keuzes.

Dat provincie uitgerekend na het verloop van zo'n weidevogelseizoen wetgeving aankondigt dat aan boeren extra regels wordt opgelegd (wat impliceert dat zij het tot dusver niet goed doen) wordt door boeren ervaren als een klap in het gezicht.

Wij zien gelijktijdig dat de provincie nog geen enkele beleidsmatige stap heeft gezet naar aanleiding van de brandbrieven en overleggen. Alleen op de reeds ingeslagen weg van het vangen van steenmarters is een aantal pilotgebieden toegevoegd.

Met het opleggen van extra regels aan boeren, slaat de provincie de plank volledig mis.

Bij ontheffing aanvragen die de collectieven willen indienen voor de aanpak van predatoren, verlangt de provincie in alle gevallen een waterdichte onderbouwing van het aantal weidevogelnesten of- kuikens die specifiek door die predator zijn weggenomen. Dat is dermate complex dat het ofwel ondoenlijk is of er ecologisch adviesbureaus moeten worden ingeschakeld om de bewijslast te verzamelen.

In de onderbouwing voor de specifieke zorgplicht heeft de provincie op geen enkele wijze aangegeven in welke omvang weidevogelnesten en kuikens door agrarische werkzaamheden sneuvelen. Dit wordt ervaren als het meten met twee maten.

Verzoek Provinciale Staten;

Binnen het collectieve stelsel van ANLb is een goede samenwerking geregeld tussen deelnemers (boeren) en nazorgers. Eén op één begeleiding van deelnemers door weidevogelcoördinatoren om aan een kwalitatief goed mozaïek te werken inclusief een schouw- en sanctieprotocol ter borging van werkwijze en uitvoering, én de één op één relatie

Noardlike Fryske Wâlden

Kuipersweg 5
9285 SN Buitenpost

t (0511) 745 200

e info@noardlikefryskewalden.nl

i www.noardlikefryskewalden.nl

met de nazorgers van de vogelwachten leveren een voldoende geborgd systeem van weidevogelbeheer op basis van vrijwillige deelname maar conformerend aan de werkwijze van het collectief. Binnen deze aanpak is al geregeld dat wanneer vogels in de percelen aanwezig zijn via een flexibele aanpassing de deelnemer de rustperiode verlengt. Daar voegt een maatwerkregel specifieke zorgplicht niets aan toe. Nee, deze beoogde maatregel heeft een tegengestelde reactie! Het draagvlak om vanuit de intrinsieke motivatie deel te nemen neemt sterk af! Het bestuur van vereniging Noardlike Fryske Wâlden adviseert Provinciale Staten van Fryslân dan ook dit artikel Maatwerkregel specifieke zorgplicht zoals nu in de tekst beschreven, te verwijderen uit de omgevingsverordening.

- Leefgebied “Open Akker”

De reden voor het specifiek invullen van de zorgplicht komt voort uit de evaluaties van de Weidevogelnota (2014-2020). Hieruit blijkt dat nog geen sprake is van herstel, of dat de beleidsdoelen gehaald worden. In deze weidevogelnota (2014-2020) worden de akkerbouwgebieden begrenst als leefgebied open akker niet meegenomen. Binnen de nota wordt alleen maar gesproken over weidevogelkansgebieden. Deze gebieden zijn in de nota weergegeven op kaart in Bijlage 1.

Op deze kaarten is geen begrenzing van leefgebied open akker aangegeven. Er wordt dus een werkwijze opgelegd aan vele akkerbouwbedrijven op basis van een evaluatie waarvan het gebied geen onderdeel uitmaakt. Dat lijkt geen juiste afweging. Het leefgebied open akker is een wezenlijk ander gebied met andere doelsoorten dan het leefgebied open grasland, waarop de weidevogelnota is gebaseerd.

1.1 Op de kaarten gepubliceerd in Bijlage 1 van de weidevogelnota (2014-2020) is de spreiding van de soorten kievit en grutto te zien over de provincie. Op deze kaarten is al te zien dat deze soorten zeer weinig tot niet voorkomen in het noordelijke akkerbouwgebied. Dus er worden nu bedrijven verplicht om soorten te beschermen die daar niet voorkomen.

1.2 Tevens wordt er genoemd dat het met de soorten grutto, kievit, scholekster en tureluur slecht gaat. Dit zijn echter niet de belangrijkste doelsoorten in leefgebied open akker. De doelsoorten hier zijn gele kwikstaart en veldleeuwerik, wel grondbroeders maar met andere eisen aan habitat. Uit de rapportage van SOVON blijkt dat het met deze soorten in Friesland goed gaat. Dus een opwaartse trend laten zien. Dit rechtvaardigt niet de dwingende maatregelen die omschreven staan in artikel 5.31.

1.3 Er wordt door de invoering van deze maatregel, zonder verdere onderbouwing, vanuit gegaan dat de meeste nesten van grondbroeders in leefgebied open akker verloren gaan door landwerkzaamheden. Hiervoor is geen enkele cijfermatige onderbouwing aangeleverd. Echter de veldmensen weten wel beter.

Predatie is de belangrijkste oorzaak van verlies van nesten en jongen. Beleidsmatig heeft de provincie nog geen duidelijke keuze gemaakt in bestrijding van predatoren, ondanks vele oproepen en brandbrieven Maar legt hiervoor wel de volledige verantwoordelijkheid bij de agrarisch sector.

1.4 De werkwijze die gehanteerd wordt in leefgebied open grasland met nazorgers van BFWW die nazorgen en nesten beschermen is geen algemene werkwijze in de pure akkerbouwgebieden. Dit omdat er vaak weinig nesten van deze soort aanwezig zijn. Om dan in het akkerbouwgebied voldoende ter zake kundigen te organiseren voor deze vele duizenden hectares is praktisch onhaalbaar.

1.5 Het inkomen van een agrarische onderneming is voor een groot deel afhankelijk van inzaai en verzorging van gewassen in het voorjaar en zomer. Door daar nu extra beperkingen op te leggen komt het vakmanschap van de ondernemer in het geding. De gekozen werkwijze zorgt ervoor dat de gewasverzorging afhankelijk wordt van “ter zake

Noardlike Fryske Wâlden

Kuipersweg 5
9285 SN Buitenpost

t (0511) 745 200

e info@noardlikefryskewalden.nl

i www.noardlikefryskewalden.nl

kundigen" die niet altijd beschikbaar zijn om land te checken op eieren en kuikens. Hierdoor ontstaat een ongewenste belemmering in de flexibiliteit en uitvoering van de agrarische bedrijfsvoering.

1.6 U gaat in de gekozen werkwijze volledig voorbij aan fytosanitaire eisen die gesteld worden aan sommige gewassen, denk daarbij aan poot aardappelen. Het is in een dergelijk hoogrenderend gewas niet wenselijk om daar doorheen te lopen door externen. Dit levert een extra (financieel) risico voor de ondernemer.

Verzoek Provinciale Staten;

Naast de eerder beschreven motivatie van NFW bij onderdeel 1 in deze zienswijze beschrijven NFW in onderdeel 2 bezwaren van het instellen van de maatregel specifieke zorgplicht voor het leefgebied Open akker.

Het bestuur van vereniging Noardlike Fryske Wâlden adviseert Provinciale Staten van Fryslân dan ook dit artikel Maatwerkregel specifieke zorgplicht zoals nu in de tekst beschreven, te verwijderen uit de omgevingsverordening.

5.7 Houtopstanden.

Artikel 5.34 Maatwerkvoorschrift meldplicht vellen van een houtopstand

In dit artikel beschrijft u de meldplicht voor het vellen van houtopstanden.

U beschrijft dat de termijn van meldplicht tenminste zes weken, maar niet eerder dan één jaar voorafgaand aan het vellen, schriftelijk gedaan moet worden bij Gedeputeerde Staten. Binnen het stelsel van Agrarisch Natuur & Landschapsbeheer (ANLb) sluiten collectieven beheercontracten af met deelnemers voor een periode van 6 jaar. Dat betekent dat de deelnemer zich verplicht om de afgesproken activiteit binnen deze overeenkomst binnen de afgesproken periode uit te voeren. Daarbij is het van belang vooraf een belangrijke mate van zekerheid te hebben over de mogelijkheid om de beoogde afspraak ook te kunnen én mógen uitvoeren. In het geval van landschapsbeheer betekent dit dus dat er ook zicht is op toestemming van het bevoegd gezag.

De 6 jarige periode van ANLb komt niet overeen met de termijn die provincie stelt in deze Ontwerp Omgevingsverordening waardoor het voor deelnemers en collectieven onmogelijk is een afspraak te maken die berust op voldoende zekerheid van uitvoering.

Voorafgaande aan een nieuwe contractperiode voor ANLb bieden (beoogde) deelnemers landschapselementen aan voor deelname aan het ANLb. Daarbij wordt bepaald met welke activiteit men per landschapselement wil deelnemen. Er zijn drie beheermogelijkheden;

- Jaarlijks beheer
- Jaarlijks beheer inclusief een grote snoeibeurt
- Jaarlijks beheer inclusief eindkap (vellen van landschapselement)

Nadat deze voorintekening heeft plaatsgevonden laat NFW deze informatie beoordelen op ecologische kwaliteit door Ecologisch onderzoek- en adviesbureau Altenburg & Wymenga én Landschap Beheer Friesland.

Nadat deze check heeft plaatsgevonden worden aanbevelingen met (beoogde) beheerders besproken en worden de concept-beheerovereenkomsten hierop aangepast, waarna NFW contact zoekt met de ecooloog van de provincie om een beoordeling voordat de definitieve aanvraag voor een gebiedsovereenkomst voor 6 jaar wordt ingediend door het collectief bij de provincie.

Noardlike Fryske Wâlden

Kuipersweg 5
9285 SN Buitenpost

t (0511) 745 200

e info@noardlikefryskewalden.nl

i www.noardlikefryskewalden.nl

Deze aanpak borgt een professionele beoordeling in kader van landschapsbeheer en is uitermate geschikt om in een complete aanvraag in een keer voorafgaande aan de ANLb periode aan Gedeputeerde Staten schriftelijk aan te bieden.

Verzoek Provinciale Staten;

Vereniging Noardlike Fryske Wâlden adviseert Provinciale Staten dat Landschapselementen die voor eindkap (velling) binnen een ANLb beheerovereenkomst zijn opgenomen binnen de collectieven van ANLb, uit te zonderen van de in artikel 5.34 genoemde termijnen, waarbij voorafgaande aan het ingaan van de contractafpraak met de deelnemer de complete aanvraag ter goedkeuring aan gedeputeerde Staten wordt voorgelegd.

Artikel 5.35 Maatwerkvoorschrift; vereisten herplantplicht

lid 1.a; de te herbeplanten oppervlakte is tenminste even groot als de gevelde oppervlakte.

Het werkgebied van vereniging Noardlike Fryske Wâlden kenmerkt zich door lijnvormige landschapselementen.

Soms komen hier bosjes voor die o.a. in het kader van landschapsherstel verwijderd worden. Daarbij is het gewenst zoveel als mogelijk in lijn met de landschapsstructuur te herbeplanten. In het gebied van NFW dus met name in lijnvormige elementen.

Lijnvormige elementen zijn vaak dichter beplant dan bosjes waardoor bij het herbeplanten vaak veel meer bomen geplant kunnen worden dan verwijderd zijn uit de gerooide/gevelde oppervlakte.

Verzoek aan Provinciale Staten;

NFW pleit er dan ook voor niet over de te herbeplanten oppervlakte te spreken maar uit te gaan van aantallen gerooide/gevelde bomen.

Overigens zijn wij van mening dat overal waar het ANLb uitgevoerd wordt aanvullende regelgeving en vergunningverlening niet nodig is. De maatregelen en regels in de ANLb pakketten zijn duidelijk, er wordt intensief door de collectieven geschouwd en de controle vindt plaats door de NVWA. Daarnaast zijn de collectieven gecertificeerde organisaties en worden op kwaliteit van uitvoering extern en intern geauditeerd.

Het bestuur van vereniging Noardlike Fryske Wâlden verzoekt u om bij het verder opstellen van de Omgevingsverordening de hierboven genoemde onderwerpen mee te nemen waarbij het bestuur van NFW er van uit is gegaan dat gemaakte opmerkingen vooral in kader van draagvlak en efficiënte uitvoering van beleid, van toegevoegde waarde zullen zijn.

Wanneer u een nadere toelichting wenst dan zijn wij gaarne bereid u te woord te staan.

Met vriendelijke groet,

Namens bestuur Noardlike Fryske Wâlden

W.J. van Vulpen

Algemeen Secretaris.

